50e jaar. — № 153-154. Zaterdag, 26 December 1903.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **1 fr.** cent^mes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels voorraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 26e DECEMBER 1903.

KERSTMIS.

« En het Woord is vleesch geworden. »

« En zie, een engel des Heeren stond naast hen (de herders), en de klaarheid des Heeren omgal hem en hij zeide : wilt niet vreezen, want ik boodschap u eene groote vreugde : heden is de Verlosser, die Christus de Heer is, in de stad van David geboren. »

En op hetzelfde oogenblik kwam er eene menigte van het hemelsch heir, die God loofden en zeiden : Eere zij aan God in den hooge en op de aarde vrede aan de menschen van goeden wil. »

Zeven eeuwen vroeger had de profeet Isaias in zijne voorzegging van den Verwachte der volkeren Hem genoemd : den Vorst des vredes. « Als Hij zal gekomen zijn, zoo had hij gezegd, zullen de volkeren hunne zwaarden veranderen in ploegkouters en hunne lansen in sikkels. Zij zullen het zwaard niet trekken tegen elkander en geen oorlog meer voeren. Een spruit zal uitgaan uit den twijg van Jesse en eene bloem zal ontluiken uit zijnen wortel. Met den adem zijner lippen zal Hij de boozen verdelgen. Rondom Hem zullen de rechtvaardigheid en het geloof heerschen. Alsdan zullen de wolven rondgaan in het midden der lammeren zonder hun eenig kwaad te doen ; de luipaard zal zich neervleien naast den geitebok ; de leeuw en het schaap zullen te samen wonen. Over de geheele uitgestrektheid der aarde zal niemand een ander benadeelen of niemand zijnen evenmensch naar het leven staan. »

Zoo luidt de belofte van den profeet en wat geeft ons de werkelijkheid te aanschouwen ?

De volkeren zuchten onder den ondragelijken last van steeds drukkender krijgsoeruslingen, die onverbiddelijk en tyrannisch met de bloem en de hoop der natiën de tranen en zweetdruppels der opvolgende geslachten aan den oorlogsgod opofferen.

De volkeren putten hunne beste krachten uit, ten behoeve van eenen zoogenaamden gewapende vrede, die ieder oogenblik in den bloedigsten oorlog kan overslaan. Wij zijn getuigen van den geweldigen strijd tusschen de verschillende klassen der samenleving, van de niet bezitteenden tegen de bezitteenden, van den vierden stand tegen de meer bevoorrechten der fortuin om een ruimer deel in de voordeelen en genoegens des levens.

De dagelijksche lezing der nieuwsbladen, die wij, besmet als wij zijn door de ongezonde nieuwsgierigheid van onzen tijd ook voor dat gedeelte lezen, verschaft ons iederen dag eene nooit onderbrokene en steeds in getal en verdorvenheid toenemende lijst van misdaden, die beter te huis behooren op de kanibaleneilanden, waarover het licht des Evangelies nog niet is opgegaan.

Vanwaar komt het, dat de vrede, dien de engelen bij Christus' geboorte der wereld toezongen, niet heerscht in de staten, de samenleving en den huiselijken kring? Heeft de Verlosser niet alles gedaan, wat Hij doen moest om dien vrede te bestendigen ? « De gratie en de waarheid zijn ons gebracht door Christus. » Tot de hernieuwing der wereld en de bevrediging van het menschelijk geslacht behoefde Hij nog slechts door zijn goddelijk voorbeeld eene hoogere wijding te geven aan de leering des Evangelies, die de gratie vruchtbaar maakte. Dat voorbeeld geeft hij aan de kranke samenleving in den armen stal, waar Hij ter wereld kwam, dewijl er voor Hem, den Schepper van hemel en aarde, geene plaats was in de herberg. Door zijne armoede predikt hij de ontheching aan de aardsche goederen ; door zijne vernedering leert hij ons de vernederingen beminnen of ten minste met gelatenheid verdragen ; door zijn lijden maant Hij ons aan tot geduld in de beproevingen en wederwaardigheden van dit leven.

Het ongeregeld verlangen en najagen naar geld, grootheid en plezier zijn de drie troebele bronnen, waaruit de kwalen onzer hedendaagsche samenleving voortspruiten. « En dit, zoo spraken de engelen tot de herders, zij u een teeken : gij zult een kind vinden, in doeken gewikkeld, en liggende in eene kribbe. » « Hij, die rijk was, is arm geworden om ons ; de vreugde der engelen ligt hier neer als een sprakeloos kind op een handvol stroo; de eenige Zoon des Vaders heeft de gedaanteaangenomen van eenen dienstknecht, want Hij is gekomen om te dienen maar niet om gediend te worden. »

Mocht de wereld de les van Kerstmis beter begrijpen ! Immers, al de wanverhoudingen, de kwalen en gevaren der maatschappij komen hieruit voort, dat het kind van Bethelem, de Christus, niet gekend, meestal miskend wordt. Nochtans, gelijk voor de heidensche wereld ten tijde van Keizer Augustus, zoo is ook voor onzen tijd alleen heil en genezing te vinden aan de kribbe van den menschgeworden God.

Hoe zou de wereld van aanschijn veranderen, wanneer de geheele maatschappij den godsdienstigen zin, wanneer, gelijk in de heerlijke zoo dikwijls gesmade tijden van geloof, alle volkeren der beschaafde wereld, alle standen der samenleving doortrokken waren van den echt katholieken geest ! En helaas, de groote beteekenis van dit schoone feest blijft voor zoovelen onbegrepen. Gelijk in den eersten Kerstnacht de blijde zang der engelen alleen gehoord werd door weinige arme herders, terwijl de overige wereld in diepen slaap gedompeld lag, gelijk toen de klaarheid des Heeren alleen de velden van Ephrata verlichtte, waar de herders hunne kudden weidden en de overige wereld in de duisternis van den nacht verzonken bleef, zoo zijn er nu nog ontelbaar velen, voor wie onze Kerstliederen een ijdele klank zijn. Onze moeder de H. kerk moge met kinderlijke dankbare vreugde den lofzang der engelen herhalen : « Glorie aan God in het allerhoogste en vrede op aarde aan de menschen van goeden wil, » hare heilige geestelijk kan de ijskorst hunner onverschilligheid niet ontdooien en zich een doortocht banen tot hun hart : ofwel, bij het vernemen van de tijding der geboorte van den « Koning der Joden » zoeken zij als Herodes het Kind te dooden.

Wij echter begroeten in het kindje van Bethelem onzen Verlosser en Zaligmaker, die uit den hemel in de kribbe neerdaalde om ons door zijne leering en voorbeeld den weg te wijzen naar ons eeuwig vaderland en om ons door zijn lijden en dood den toegang tot de hemelsche gelukzaligheid te ontsluiten. Dankbaar voor de weldaad der verlossing, herhalen wij den lofzang der engelen, die den vrede verkondigde aan de naar vrede dorstende aarde bij de blijde geboorte van « den Vorst des vredes. » Gelijk de herders zich naar de kribbe spoedden om hunne arme geschenken aan de voeten van den kleinen Jezus neer te leggen, zoo ook gaan wij in den stillen Kerstnacht naar onze feestelijk gesierde tempels en wij aanbidden daar den zelfden verlosser, in de nederige gedaante van brood op het altaar tegenwoordig, den Emmanuel « den God met ons, » wiens genoegen het is, met de kinderen der menschen te zijn. Wij danken den hemel voor de onverdiende gave des geloofs, dat wij gelijk de herders van Bethelem het voorrecht hebben, geroepen te zijn tot kennis en aanbidding van den mensengeworden God, die onder ons zijn verblijf heeft willen nemen om ons gelukkig te maken in dit en in het ander leven. Neergekniel voor den verborgen God onzer tabernakelen, bidden wij dat wij altijd n beter mogen beantwoorden aan de bedoelingen van Bethelems stal en de vruchten van Jezus' menschwording voor ons niet verloren gaan. Maar ook bidden wij, dat het geheim van den heiligen Kerstnacht over de geheele aarde meer moge gekend, gewaardeerd, gezegend worden, opdat het « vrede op aarde » voor geneel de wereld verwezenlijkt worde.

C. L. J. — o. s. c.

In dezen stillen nacht.

(KERSTLIED)

Wat ongezienen luister,
Wat wondervolle pracht,
Vertoont zich in het duister
Van dezen stillen nacht ?
't Zijn englen uit den hoogen,
Van hemelglans omstraald,
Op 't woord van 't Alvermogen
Op aarde neêrgedaald.

—

Aan 't menschdom vol verlangen,
Dat zijn Verlosser wacht,
Verkonden Hem hun zangen
In dezen stillen nacht,
Hun hemelzoete koren :
« Een God is u geboren
« In dezen armen stal ! »

—

Aan arme schapenhoeders
Wordt 't groote nieuws gebracht :
« De Hemel redt uw broeders
« In dezen stillen nacht.
« Gaat uwen Schepper zoeken
« Die, als een tenger wicht,
« Gehuld in arme doeken
« Daar in de kribbeligt. »

—

Zij vinden 't kindje teeder,
Dat zoet hun tegenlacht.
En knielen, biddend neder
In dezen stillen nacht.
En, juichend bij hun bede
Herhalen de englen weer :
« Aan 't menschdom zij de vrede
« En glorie aan den Heer. »

—

Wilt, armen, u verblijden,
Hij geeft u moed en kracht,
Hij die, als gij, kom: lijden
In dezen stillen nacht.
Gij, rijken, juicht ook mede,
Verzacht uw broeders lot ;
Zoo zij aan 't menschdom vrede
En glorie zij aan God !

A. V. BOLTINCK.

VAN ALLES WAT.

WAT IS ER DE SCHULD VAN ? — Ja, wat is er de schuld van, dat er dagen en tijdstippen zijn in 's menschen leven, dat alles tegenslaat, dat al wat men in het werk stelt, mislukt ?

Wij kennen menschen, die, zooals men zegt, hoegenaamd geen geluk hebben, en die nochtans braaf en goed zijn, oppassend en werkzaam, ja, als ware toonbeelden onder de menschen mogen aanzien worden. Gansch hun leven is eene aaneenschakeling van tegenslagen, beproevingen en smarten.

Zulke menschen hebben reden van klagen; zij zoeken vruchteloos de oorzaak op van de slechte kans die hen vervolgt.

Hoe komt het ? Ach, beste, dit is de zaak der Voorzienigheid !... Zij alleen weet waarom Zij den tegenspoed en de droefheden in de wereld heeft gezonden, die slechts een tranendal mag genoemd worden. Zoo is het altijd geweest, zoo zal het altijd blijven tot het einde der eeuwen...

Nochtans — alles wel ingezien — mag men over 't algemeen zeggen, dat dit ongeluk, die slechte kans zeer dikwijls hunnen oorsprong hebben in de onvoorzichtigheid of of het gebrek aan overleg.

Gaat rond en ziet, raadpleegt uwe herinneringen, en gij zult tal van lieden kennen of gekend hebben, die eene schoone baan voor zich hadden, die hadden kunnen gelukkig zijn, indien zij beter hunne levenswijze en hun gedrag geregeld hadden.

Soms komt een ongeluk in huis door den vader of de moeder, ook soms door de kinderen, maar ook door vervolging van personen die op hooger hand staan en die een gezworen haat dragen, zonder echte reden niet overtuigd zijde over hunne daad maar gewetenloos blijven ; doch zelden mag men zeggen dat zij niet meer of min zulke rampen, welke men kan vermijden, hebben over hen getrokken.

Dood, ziekten en tegenslag in zaken zijn ongelukken die men niet kan gebeteren, die onverwachts en onverbiddelijk slaan. Maar vervolging ! O wee !

Doch, zoo een huisgezin ten onder gaat, zoo het in plaats van een eerlijken welstand armoede en ellende ziet verschijnen, dan mag men dikwijls in de handelwijze van deze die over zijn lot moet beschikken, de oorzaak dier verandering vinden.

De eenen vliegen hooger dan hunne macht draagt, de anderen verteren meer dan zij winnen, anderen zijn te kloek in hunne ondernneming.

Ware de voorzichtigheid, het verstand en het gezond oordeel de regel van aller menschen gedrag, dan zou er veel min ongeluk in de wereld bestaan.

Dit alles schijnt wel droge redeneering, maar 't is toch zoo ! — Wie zal het tegenspreken ?

* * *

Het getal vrijwilligers, aangenomen en geweigerd in het leger, van 6 April 1902 tot 31 October 1903, is als volgt : Aangenomen : 3976 vrijwilligers waarvan 2089 bij het voetvolk.

Geweigerd : 1807, waarvan 1490 uit lichamelijke onbekwaamheid, en 145 wegens te korte maat, enz.

* * *

KLERIKALISM IN BELGIË. — Wij lezen in den PATRIOTE :

» In België hebben de katholieken nog de vrijheid.

» Van de begrooting voor hooger onderwijs, krijgen zij... niets.

» Van de begrooting voor middelbaar onderwijs... niets.

» Van de begrooting voor lager onderwijs krijgen zij, van den Staat, eene geringe toelage voor de aangenomene scholen ; vanwege de provinciën en gemeenten die door hunne vrijheidslievende tegenstrevers bestuurd worden... niets.

» En M. Vanderkinderen, (een hoofdman der Brusselsche vrijdenkers) is aan 't zuchten dat het onderwijs op alle graden bedreigd is door eene overrompeling van de klerikalen ! »

Het jaar van Maria.

Sedert Dinsdag 8 December, zijn wij het jubeljaar *ingetreden der verklaring van de onbevlekte ontvangenis* van Maria tot punt van geloof.

Het was op 8 December 1854 dat Pius IX, zaliger gedachtenis, de standvastige overlevering der Kerk bevestigde en de Onbevlekte Ontvangenis der H. Maagd tot geloofspunt verklaarde.

Die uitspraak geschiedde te Rome met eene plechtigheid zonder weerga, in bijzijn van talrijke bisschoppen, gekomen uit alle deelen der wereld.

En Rome vierde, en zijne honderde kerken, en zijne talrijke paleizen, en zijne huizen groote en kleine prijkten heerlijk over dag en glansden schitterend 's avonds.

En Italië vierde, en in zijne steden was het groot feestbetoon, en in zijne dorpen was het opschik en tooi, en op zijne bergen laaiden er vreugdevuren alom.

En geheel de wereld vierde, gelijk er zeker nog nooit is gevierd geworden, omdat er een nieuwe peerl gehecht was aan Maria's kroon, de schoonste van al : *Regina sine labe concepta.*

België vierde, en groot ging het en grootsch, in dorpen en steden, en onder alle toonen rolde een machtige Mariagroet over den lande de juichkreet van België.

Wie vooral vierden bij dit heugelijk getijde, dat waren de stad Tongeren en het Tongersche en de lieden reeds 60 jaren, zien nog die prachtige versiering, die heerlijke verlichting, hooren nog die bede der harten, dat gejuich der liefde, de Onbevlekte tot eer en ter groet.

Wij zijn nu in het jubeljaar van die gebeurtenis, Paus Leo XIII, zaliger gedachtenis, heeft reeds gezorgd opdat het Mariajaar waardig zou gevierd worden, en Paus Pius X, heeft dadelijk die zorg van zijnen doorluchtigen voorraad overgenomen.

Over geheel de katholieke wereld zijn schikkingen genomen, opdat binst het jubeljaar der verklaring van de Onbevlekte Ontvangenis, de Hemelkoninginne op bijzondere wijze zou vereerd en aanroepen worden.

Veel hebben wij noodig, voor de Kerke die fel te lijden en te strijden heeft ; voor de samenleving, die bedreigd is en dolend op veel stukken ; voor 't eigen vaderland, waar de hellemacht nijdig zit op te loeren ; voor 't eigen huis, en den eigenen persoon, waar en bij wie de miseriën van 't leven ook al eens aanklopten.

Veel is er te verkrijgen door een betrouwende bede tot Maria, de « hulpe der christenen, » de « troostere der bedrukte, » de Onbevlekte Moedermaagd.

Het ingetreden jubeljaar, het Mariajaar moet de tijd zijn der levendige vereering en der vurige bede, omdat het ook de tijd weze van de hulp en de beternis.

De Vlamingen zullen niet ten achteren blijven, de Tongenaren vooral niet, om het ter eere van de Moeder-Maagd een oprecht jubeljaar te maken.

Maria's beeltenis prijkt in onze kerken, staat in onze kapellen, hangt aan onze bomen ; 't spreekt ons al van Maria, en wij ook, wij zullen, dit jaar vooral dikwijls tot Maria spreken ! Ave Maria !

't Weze dan een jaar van vereering tot Maria Onbevlekt, een Mariajaar in den vollen zin van 't woord, en 't weze ook, voor ons altemaal een jaar van hulp en zegen, hier op onze ondermaansche wegen !

Het Werk der Retraiten.

VIII. Geldelijke Middelen tot onderhoud der Retraiten.

(Slot.)

En thans, aan het einde mijner taak gekomen, volge een enkel woord als slot. Ik heb, Waarde Lezer, in deze opstellen U het Werk der Volksretraiten voor oogen gesteld in zijnen oorsprong, zijne uitbreiding, zijne gevolgen. Ik heb u gewezen op het nut daaruit voortspruitend, op de geestelijke en stoffelijke middelen, die onder ons bereik liggen om het werk te doen bloeien en vrucht te doen dragen, duurzame vrucht.

Zoudt gij deze artikelen gelezen hebben met niet al te groote verveling ; zouden zij mogelijk uwe aandacht hebben geboeid en de lezing daarvan u hebben behaagd, dan vraag ik U niet een woord van lof en dank, neen — maar toch, éene vraag durf ik U voorstellen, één wensch uitdrukken en het is deze : dat gij, Beminde Lezer, dit voortreffelijk en zoo bij uitstek Maatschappelijk Werk der Volksretraiten uit al uwe krachten zoudt gelieven te steunen. Niet uit eigenbelang, is het, dat ik u deze vraag stel ; want schrijver dezes is aan dit werk totaal vreemd ; maar deze wensch spruit voort uit mijne diepste en innigste overtuiging, dat het Werk der Volksretraiten in onze dagen het meest geschikt, het meest noodzakelijk en onontbeerlijk middel is om de werkmansbevolking te hoeden voor ondergang, om haar te ontrukken aan strikken van het dreigend socialisme, waarin zoovele arbeiders zijn verward en gevangen. Zegt toch niet in matte moedeloosheid : Wat zou ik daartoe kunnen bijbrengen? Ik antwoord u in gemoede : Gij vermoogt veel, zeer veel. Gij kunt dit werk steunen door uw woord. Breng dit ontwerp ter sprake in uw huiszezin, onder uwe vrienden. Spreek er van met lof, wijs op de belangwekkendheid, op het voordeel zoo geestelijk als tijdelijk daaruit voortsproitend voor *huiszezin, Kerk en Maatschappij.*

Zijn er in uwe gemeente retraitanten, ga eens naar hen toe, vraag hun nadere inlichtingen, bemoedig en sterk hen in hunne goede voornemens.

Gij kunt nog meer, gij kunt het *voorbeeld* geven door zelf de retraite te bezoeken. Er bestaan immers ook retraiten voor heeren ! En zagen wij niet onlangs, dat geheel de gemeenteraad van Vorselaar met den burgemeester aan het hoofd de retraite bijwoonden ? Ook gij, mits bezield met eerstigen wil om het goed te betrachten en anderen daarin voort te gaan, zult wel tijd en gelegenheid kunnen vinden, om u voor enkele dagen aan uwe bezigheden, hoe veelvuldig ook, te ontrekken. Ik verzeker u, gij zult er u niet over beklagen als over verloren tijd, maar gij zult er van terugkeeren met het vaste besluit er nogmaals henen te gaan en.... dan niet alleen.

Ten slotte, gij kunt deze grootsche onderneming helpen bevorderen en uitbreiden door uwen *geldelijken steun* daaraan te verleenen.

O, ik weet het maar al te goed : herhaaldelijk klopt men aan uwe deur om geldelijken ondersteund, en voor dit dan voor dat goede werk en altijd voorzeker, doch vooral in onze dagen is dit woord een waar woord : Het katholiek geloof is *een duur geloof.* Maar ik vraag u ook schatten : ik durf u niet aan te manen om het voorbeeld te volgen van eenige rijke katholieken, die eene fundatie stichten van 5 0 franks met welker interest zij elk jaar aan eenen werkman den zegen zener retraite verschaffen. Doch zondt gij niet voor een enkeln keer op uwe kosten één uwer werklieden naar het retraitenhuis kunnen zenden ? « 't is nog al duur zegt gij. Ik geef dit toe, maar stel u tevens de vraag : Hoe menigmaal wordt het geld niet uitgegeven voor *min nuttige zaken*, voor ijdelheid misschien ? Wanneer uwe vrouw of dochter voor de zoovelste maal in het jaar een nieuw kleed of een fraaier hoofddeksel verlangt te koopen, zegt gij dan ook altijd : het is te duur ? of wanneer gij zelf bij een vriendenfeest aanzittend een, twee, drie flesschen met gouden halzen laat aanrukken, die u 10 à 12 franks het stuk kosten : spreekt gij dan nog zoo : 't is nog al duur ! En dan, Bemind Lezer, al is het ook wat duur, 't is immers niet *te* duur ? Maar hoe, zou het te duur zijn de *ziel* van uwen evenmensch te redden voor 10 à 14 franks ? Is het u te duur uwen werkman, dien gij niet vertrouwt wijl hij socialistische gazetten leest, dagelijks vloeks en onzedige taal uitslaat, veranderd te zien in een braven, oppassenden en deftigen arbeider aan wien gij uw volle vertrouwen kunt schenken ? Is het duur eene som uit te leenen, waarvoor gij zeker weet, dat zij u met een woekerwinst zal worden terugbetaald ? En heeft God zelf niet onder eed bevestigd, dat zelfs een glas water, in zijn Naam aan den minste der zij en geschonken, zijn loon niet missen zal ? En luistert niet het spreekwoord, door de ondervinding aller eeuwen met het stempel der waarheid bezegeld : Den arme gegeven is Gode geleend ?

Neen, duizendmaal neen, die som is niet te duur, dat geld is niet weggeworpen of beter gezegd : het wordt weggeworpen, ja, doch als de korrel zaad in de goed bereide akker, waaruit het opschiet, honderdvoudigd in vrucht.

Laten wij allen dan onze penning bijbrengen. Hebben wij veel van God ontvangen, geven wij van onzen overvloed in ruime mate. Hebben wij weinig, zonderen wij van dat weinige iets af met blijgemoed. Het penningske der weduwe blonk als eene kostbare parel, die de oogen van den Zoon der menschen in verrukking bracht. God laat zich nimmer in edelmoedigheid overtreffen.

En zenden wij allen een krachtige bede op tot Hem, van wien alles waardom moet ontvangen en bloei, omdat dit voortreffelijk Werk der Volksretraitanten, de bakermat van s' werkmans geluk zich dagelijks meer en meer verbreide, heerlijk

DOLLY.

3de VERVOLG.

IV.

Een of twee dagen, hoe onzeker : ik haat dien twijfel. Honderdmaal had ik reeds overdacht wat ik zou zeggen om hem te ontvangen ; en nog was hij er niet ! Ouderwacht als altijd, kwam hij. Het was een heete stikkende dag geweest, geen windje te bespeuren en de donder rommelde in de verte, de avondschemering was reeds gevallen, wij verwachtten Hugo niet meer, en lagen of zaten in de verschillende houdingen, meer gemakkelijk dan schoon onder den grooten appelboom ; loodzwaar drukte ons de hitte ; ik zat met de knieën omhoog, de ellebogen er op rustend en de kin op de handen droevig te peinzen, omdat ik in mijne verwachting bedrogen was.

Dolly, mij de armen boven het hoofd, hare twee blanke handen maakten een zacht kussen voor het goudblond haar, en met een van jeugd en frischheid schitterend gelaat, scheen zij mij op dien stond betoverend schoon. Hare houding, als altijd, deed de volmaaktheid harer edele gestalte te meer uitkomen.

Bab sliep en daarom was het zoo stil ; Cecily trachte nog in het half duister, het einde van een roman te lezen. Alles was stil, zoo stil, dat ik op het gras hoorde stappen ; ik dacht dat het Stephen de werkman was, en daarom keerde ik mij nog niet eens om. Daar klonk eene stem, vast van geen dorpeling. Ik vloog net als de anderen heel verbaasd op.

— Vader met twee heeren !

Voor ik tot bezinning kwam, had Hugo reeds mijne hand gevat en staarde met zijne schoone grijze oogen mij liefdevol aan. Waar waren de schoone woorden die ik meende te zeggen, ik kon ze mij niet meer herinneren en stond daar nu blozend en zwijgend, maar toch zoo gelukkig : want Hugo was bij mij.

Toen ik geheel bekomen was, hoorde ik mij aan Grahamme voorstellen : een jongeling, breedgeschouderd, met open vriendelijk gelaat, die, wijl hij tot mij sprak, steeds Dolly bewonderde. Hugo en hij morsten het gesprek gaande houden, want wij, die steeds zoovel praat hebben, stonden daar sprakeloos en stil, maar blozend rood.

— Is onze Dolly niet schoon ? vroeg ik later aan Hugo, toen wij eens samen arm aan arm in den hof wandelden, is zij niet zoo schoon als ik u gezegd heb ?

Zijne oogen volgden de gestalte van Dolly, die met Grahamme Desart voor ons ging ; hij wachtte zoo lang met zijn antwoord, dat ik meende dat hij in haar teleurgesteld was.

— Zij is waarlijk wonderschoon, zegde hij ten laatste, met stille eerbiedige stem, alsof hij van eene heilige sprak, schoon en rein als een engel. In het algemeen, heroam hij lachend, zijt gij allen van eene ontegensprekelijk schoone familie. Het was laat toen ik hem aan het tuinpoortje goeden nacht zegde. Grahamme Desart stond daar ook, aan Dolly de sterren leerende.

Toen zij weg waren, sloop ik ongezien naar mijne kamer, ik was zoo gelukkig dat ik behoefte aan eenzaamheid had, om het naar hartelust te overwegen. Dolly meende dat ik sliep toen zij daar boven kwam ; ik sloeg haar stillekens gade wijl zij voor den spiegel zich stond te bewonderen. Zij glimlachte zoo zoet, wat moet het plezierig zijn als men schoon is !

Toen zij hare gebeden gelezen en het licht uitgedaan had, kwam zij mij zachtjes goeden nacht kussen ; ik kon er niet aan weerstaan en mijne oogen openend, wenschte ik haar de beste rust toe.

— Jo liefste, ik dacht dat gij reeds sliept, ik heb nog geen kans gehad om u mijn gedacht over Hugo te zeggen. Jo wat zijt hij er mannelijk uit. Oh ! en zoo goed ! Nu verwonder ik mij over u niet meer, ik zie hem ook reeds gaarne, fluisterde zij mij stil toe.

Zoo gingen de herfstdagen voorbij, dagen die nimmer zullen weerkomen.

Het wede spreidde de laatste zonnestralen ten toon, en scheen de aarde in een veelkleurig gewaad te hullen, vóór haar het kaal, ijskoud winterkleed aan te geven.

Hugo was als eene gedurige roede : hij wilde Grahamme (zoo noemen wij Desart) maar immer doen studeeren. Veleuren gingen in studie voorbij, het overige van den dag sleten zij bij ons onder den familie-appelboom, of wel verre wandelingen met ons makende. Allen waren wij vol jeugd en levenslust. Hugo alleen was streng, doch was soms de vroolijkste. Wij waren volkomen gelukkig, nooit spraken wij over onze innige gevoelens. Hugo was voor allen even lief, toch was hij echtelijk mijn.

Op eenen avond dat ik met Hugo alleen was, hadden wij langen tijd een smal padje bewandeld ; ik had de breedgeschouderde gestalte en zwierigen gang van Hugo, die voor mij stapte, bewonderd, en zegde hem :

— Hugo, gij zijt een echt soldaat en zult nimmer een dominé gelijken. Hij stond plots stil « meent gij dat, heb ik dan nu voor die oude gewoonte uit het leger ? »

Er was iets in zijn toon dat mij deed schrikken, doch uit nieuwsgierigheid zette ik ons gesprek voort en sprak zeeuwachtig : gij hebt mij eens willen vertellen waarom gij uit het leger gegaan zijt, en hebt dit nooit gedaan ?

Hij wachtte geruimen tijd om te antwoorden, en zijn gelaat was bleek en ontdaan.

— Ja, gij hebt het recht dit te weten, zegde hij stil, beter nu dan later !

— Zwijg ! zwijg ! riep ik uit, ik wil het niet weten, vermits het u pijn doet !

— Als ik in de stad X..., was, leefde ik drie jaren lang een leven waar ik mij nu voor schaam, als ik er op denk ; gij kunt met uw zuivere onnoozele ziel nooit gissen hoe slecht het was ; ik was een wilde gelijk, en dit was nog niet alles. Ik had een jongeren broeder van huis meegenomen : hij volgde mijne levenswijze. Ik bracht hem overal mee binnen, en God vergeve het mij, ik leerde hem alzoo het kwaad. Een zekeren morgend vond men hem op zijne kamer dood, een groote wonde in zijn hoofd, een straal bloed en eenen meisjesbrief krampachtig in zijne hand gesloten !

— Hugo ! Hugo ! riep ik weenend, maar hij luisterde niet.

— Daarna werd ik ziek, en toen ik tot bezinning kwam, verre van het gewoel, scheen het mij toe of ik eene hel ontvlucht was. Lieve Joan, vervolgde hij, mij teeder aanziende, lieve, ik meende nooit te trouwen, mijn leven was zoo bitter, ik had alles van de wereld genoten, en was er van voldaan en ontgoocheld. Toen ik u in Londen ontmoette, scheen het mij als waart gij door God gezonden om mij door uwe onschuld op den rechten weg te helpen, doch ik mag van u zulk offer niet vragen, mijn leven is te droevig ; indien gij uwe belofte wilt verbreken, zal ik het u nooit verwijten !

Ik geloof dat ik met hem vol vreugd tot het einde der wereld zou gaan, doch kon alleen iets stamelen, waaruit hij toch verstond dat ik zijn lot wilde deelen.

Na dien dag was alles weer als vroeger, het verleden scheen vergeten, en als Hugo eens droef te moede was, dan meende ik steeds dat hij aan zijn ongelukkigen broeder dacht. Mijn arme Hugo !

V.

Het is de laatste dag, morgen vertrekt Hugo naar Londen waar hij eene plaats als dominé gekregen heeft ; en Grahamme Desart keert weer naar de hoogeschool.

Hugo en ik wandelden voor de laatste maal in den tuin. Wij zwegen stil, het was mij toch zoo benauwd aan het hart, een voorgevoel van een onbekend leed beklemde mijne spraak, ik begon aan zijne liefde te twijfelen, daar hij steeds verstrooid en kommervol zoo weinig aan mij dacht. En ik die hem zoo beminde ! ik deed mijn best om vriendelijk en lief te zijn, daar het zijn laatste dag was. Weer stonden wij bij het tuinpoortje, mijne oogen volgden de slanke gestalte van Dolly, die met Grahamme in de verte wandelde. Het was een prachtig paar, bij zoo sterk en mannelijk en zij zoo beeldschoon.

Zij zingen dicht bijeen als twee verliefden doen.

— Wat een schoon paar, zegde ik lachend. Jammer dat hij nog zoo jong is, hij is maar een weinig ouder dan zij !

Hugo leunde op het oude poortje, maar op mijne woorden sprong hij als verschrikt recht, greep mijne handen vast en vroeg bevend :

— Meent ge dit ? Dat kan niet waar zijn.

— Wat is dat nu, zegde ik verstoord om zijne haastigheid, ik zeg maar hetgeen eenieder kan zien, dat Grahamme op Dolly is verliefd.

Ik meende dat hij Dolly te arm vond voor den rijken Grahamme Desart, daarom voegde ik er nu bij :

— Zij is wel zoo rijk niet, doch is schoon genoeg om een hertog te huwen of nog meer.

— En zoudt gij haar voor geld verkoopen ? zegde hij streng.

— Haar verkoopen ! Daar is geen spraak van, waarom kan zij ook Grahamme niet het hebben, als hij haar bemint ?

Hij antwoordde niet, ik wond mij nog meer op.

— Hoe komt het dat gij dit niet gezien hebt ? Eenieder heeft het opgemerkt.

— Omdat ik blind geweest ben, daar had ik nooit aan gedacht.

Ik werd toen echt kwaad ; ik word immer boos als men Dolly schuift te benadeelen.

— Is er dan iets dat het huwelijk van Grahamme Desart met Dolly Car zou kunnen belemmeren? vroeg ik snijdend.

Hij begon in te zien hoe ruw hij tegen mij gewrist was.

— Geen enkel, antwoordde hij haastig, als dat Grahamme met zijne nicht lady Florence Mamwaring verloofd is.

— Dan beklaag ik die lady, zegde ik snel.

Hugo was voorts dien avond zeer stil en bekommerd. Ik meende dit te mogen toeschrijven aan zijn schrik, dat de oude Grahamme Desart hem die liefdehistorie van zijnen zoon met Dolly zou verwijten. Alsof onze Parel nog niet veel te goed voor hem of gelijk wie ook was.

TWEEDE DEEL.

I.

Eindelijk waren de winteravonden voorbij en kwam de gezegende lente ook weer. Voor het eerst, sinds lang, was ik in het bosch geweest ; ik voelde mij zoo gelukkig, toen ik weerkeerend aan ons tuinbekken kwam. De eerste vioolijes en sleutelbloempjes had ik voor moeder geplukt. Arme moeder, zij is zoo ziek geweest. Die lieve handen die voor ons zoo lang gezorgd hadden, moesten nu rusten. Hoe weinig vermoedde ik vroeger, wat die vingers en armen voor ons deden ; nu ik zelve een deel dezer taak op mij genomen heb, weet ik het eerst.

Hugo is ook ziek geweest, zieker dan men het mij zelfs zegde.

Grahamme had hem gevonden op een donker kamerken, in een der stille straten van Londen ijlende in de koorts. Hij was bij hem gebleven en deed hem goed verzorgen ; nu bracht hij hem mee naar hier, alhoewel Hugo zijne parochie niet wilde verlaten. Grahamme heeft eene edele ziel om zoo te handelen !

Hugo ging komen, misschien vandaag. Mijn hart was zoo blij en tevens ook vol vrees. Ik vond de bloemen zoo schoon, en terwijl ik ze in eene vaas plaatste, voelde ik eene zachte hand op mijn schouder.

— Lieve kleine vioolijes sprak eene stem, ik zou u liever in uw te huis, het schoone woud bewonderen !

— Wel Dolly ! ga eene wandeling doen naar het woud, sprak ik, haar bleek gelaat opletend beziende. Daar zij zeer zwak van gestelteuis was, zou de buitenlucht haar goed doen ; meende ik, alhoewel zij nooit klaag, had ik reeds opgemerkt dat zij er dit jaar zeer zielkelijk uitzag. Wij hadden den kouden winter reeds beschuldigd, die de rozen van hare wangen had doen verdwijnen, en zwarte lijnen onder hare oogen teekende. Misschien ook wel, heeft zij van de verloving van Grahamme met zijne nicht iets gehoord, en maakt dit haar ongelukkig.

— Gij zult u nog ziek maken, met zoo steeds bij moeder binnen te blijven, ga nu, ik zal op haar waken. Zij glimlachte en ging henen zonder antwoord, doch aan de deur der kamer keerde zij zich om en kwam tot mij, vatte mijne handen en zegde troostend.

— Niet droef zijn Joan !

— Neen, antwoordde ik peinzend, bij is zeer ziek geweest, zieker dan men dacht.

Ik stond daar reeds een wijl met tranen in de oogen, die eigenlijk meer Dolly dan mij golden, toen een welbekende reuk van aangebrand eten tot mij kwam, mij tot de werkelijkheid terugbracht, en mij alle Dolly's en Hugo's voor een tijd deed vergeten.

— Betty ! Betty ! riep ik, al loopende naar de keuken, de schapenmelk brandt weerat aan !

(Wordt voortgezet).